

Ο Απόστολος Παύλος στη Θεσσαλονίκη

Ορθοδοξία / Καινή Διαθήκη

Χρήστος Οικονόμου, Πρόεδρος Τμήματος Θεολογίας Πανεπιστημίου Λευκωσίας

17,2. Κατὰ δὲ τὸ εἰωθὸς τῷ Παύλῳ εἰσῆλθε πρὸς αὐτούς, καὶ ἐπὶ σάββατα τρία διελέγετο αὐτοῖς ἀπὸ τῶν γραφῶν.

Τα προβλήματα που έχουμε να αντιμετωπίσουμε στον παρόντα στίχο είναι βασικά δύο· α) αν η συνήθεια του Παύλου να αρχίζει από την συναγωγή των Ιουδαίων το κήρυγμά του αποτελεί δικό του «εἰωθὸς» ή αν πρόκειται για καθιερωμένη συνήθεια που επιβλήθηκε από τον ίδιο τον Χριστό και κατ' επέκταση από την εκκλησία και φυσικά τον απόστολο των εθνῶν και β) αν ο χρόνος που παρέμεινε στη Θεσσαλονίκη ήταν τρία Σάββατα, τρεις εβδομάδες ή περισσότερες.

Είναι σαφές ότι ο Ιησούς σύμφωνα με τη συνήθειά του [\[15\]](#) πήγαινε στις συναγωγές των Ιουδαίων για να κηρύξει το ευαγγέλιο της βασιλείας του Θεού. Αυτή ήταν πάγια ιεραποστολική τακτική του Χριστού, ο οποίος απευθυνόταν πάντοτε προς τους Ιουδαίους [\[16\]](#). Μάλιστα αυτή την προτεραιότητα προς τους Ιουδαίους ενέπνευσε και προς τους μαθητές του τους οποίους όταν για πρώτη φορά απέστειλε να κηρύξουν μετά την εκλογή τους, τους έδωσε σαφείς οδηγίες για την ιεραποστολή. Τους προέτρεπε να μην πάνε σε περιοχή που κατοικούσαν

ειδωλόατρες και να μη μπουν σε πόλη Σαμαρειτών, αλλά να προτιμήσουν να πάνε στους πλανεμένους Ισραηλίτες· «εἰς ὁδὸν ἔθνῶν μὴ ἀπέλθητε καὶ εἰς πόλιν Σαμαρειτῶν μὴ εἰσέλθητε· πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραὴλ». (Μτθ. 10,5-6 πρβλ Μρκ. 6,7-13, Λκ. 9,1-6)[\[17\]](#).

Με αυτά τα θεολογικά δεδομένα φαίνεται ότι ο Παύλος στη Θεσσαλονίκη εφαρμόζει με ακρίβεια, ως αληθινός μαθητής του Ιησού, τις εντολές και την ιεραποστολική τακτική που εφήρμοσε ο διδάσκαλος και οι μαθητές του. Πραγματικά η συνήθεια αυτή να ξεκινά το κήρυγμά του από τις συναγωγές των Ιουδαίων, αποτελεί παράδοση που ξεκινά από τον Ιησού, συνεχίζει στους μαθητές και καθιερώνεται στη ζωή της αρχέγονης Εκκλησίας. Ο Παύλος είναι συνεχιστής αυτής της παραδόσεως και από αυτή την άποψη η γραφή του κώδικα D αποδίδει την πραγματικότητα· ο απόστολος κατά το ειωθός του Ιησού και των αποστόλων «εἰσῆλθε πρὸς αὐτούς».

Γι' αυτό και ο Παύλος ανέλαβε στη Θεσσαλονίκη το κήρυγμα, που ήταν βασισμένο στις Γραφές των Ιουδαίων· «καὶ ἐπὶ σάββατα τρία διελέγετο αὐτοῖς ἀπὸ τῶν γραφῶν»[\[18\]](#).

Ωστόσο είναι γεγονός πως η αναφορά των Πράξεων ότι ο Παύλος παρέμεινε στη

Θεσσαλονίκη τρία Σάββατα, αυτά που πήγε στη συναγωγή και συζητούσε με τους Ιουδαίους, αμφισβητήθηκε από τους ερμηνευτές, γιατί έρχεται σε σύγκρουση με τις πληροφορίες των Α΄ και Β΄ Θεσσαλονικείς και Φιλιπησίους, όπου φαίνεται μεγαλύτερο χρονικό διάστημα[19].

Η πληροφορία του στίχου 17,2, «ἐπὶ σάββατα τρία», δηλώνει την επίσκεψη του Παύλου στη συναγωγή των Ιουδαίων της Θεσσαλονίκης για τρία συνεχή Σάββατα [20].

Τα βασικά επιχειρήματα των ερευνητών για την ύπαρξη αντιθέσεων μεταξύ των Πράξεων και των Επιστολών του Παύλου, ως προς τον χρόνο παραμονής του Παύλου στη Θεσσαλονίκη, μπορούν να συνοψιστούν στα παρακάτω: α) Η Α΄ Θεσσαλονικείς φαίνεται να υπαινίσσεται πολύ μεγαλύτερο χρόνο παραμονής προκειμένου να δικαιολογήσει τη μεγάλη πρόοδο των Θεσσαλονικέων στη νέα πίστη. Συγκεκριμένα οι αναφορές της Α΄ Θεσ. 1,3-8 δείχνουν τον ενθουσιασμό του Παύλου για την πίστη και την έμπρακτη αγάπη τους, που τους έκαναν υπόδειγμα στους πιστούς της Μακεδονίας (1,7). Από αυτούς διαδόθηκε ο λόγος του Θεού όχι μόνο στη Μακεδονία αλλά και στη Αχαΐα (1,8). β) Η σχέση εμπιστοσύνης που δημιουργήθηκε ανάμεσα στον Παύλο και τους Θεσσαλονικείς (Α΄ Θεσ. 2,9-12. 17.19), χρειαζόταν περισσότερο χρόνο από τα τρία Σάββατα για να αναπτυχθεί. γ) Η αναφορά του αποστόλου στην προσωπική του εργασία (Α΄ Θεσ. 2,9, Β΄ Θεσ. 3, 7-12) προϋποθέτει μακρό χρονικό διάστημα. δ) Τέλος, η σημαντική πληροφορία της προς Φιλιπησίους 4,16 για αποστολή βοήθειας από την εκκλησία των Φιλιππων στον Παύλο που βρισκόταν στη Θεσσαλονίκη, προϋποθέτει και πάλι αρκετό χρόνο, που αναμφίβολα υπερβαίνει τα τρία Σάββατα.

Με βάση τα όσα αναφέραμε παραπάνω πιστεύουμε ότι ο χρόνος της παραμονής του Παύλου στη Θεσσαλονίκη μπορεί να ήταν μεγαλύτερος από τρία Σάββατα[21], τρεις εβδομάδες. Όμως το κείμενο του στίχου μας αναφέρεται σαφώς στα τρία συνεχή Σάββατα που ο απόστολος συζητούσε με τους Ιουδαίους της πόλεως, οι οποίοι συναθροίζοντας στη συναγωγή.

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)

Παραπομπές:

[15] Ο Λουκάς τονίζει στο ευαγγέλιό τη συνήθεια του Ιησού να κηρύττει στις συναγωγές· «καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Ναζαρέτ, οὗ ἦν τεθραμμένος, καὶ εἰσῆλθε κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων εἰς τὴν συναγωγὴν, καὶ ἀνέστη ἀναγνῶναι» (Λκ. 4,16).

[16] Τη σύγχρονη προβληματική για τον εθνικό ή οικουμενικό χαρακτήρα της αποστολής του Ιησού και των μαθητών του βλ. Χρ. Κ. Οικονόμου, *Οι απαρχές της οικουμενικότητας της Εκκλησίας*, Θεσσαλονίκη 1997, σελ. 61 εξ.

[17] Σχόλια στο στίχο βλ. W.D. Davies and D.C. Allison, *A critical and Exegetical Commentary on the Gospel according to Saint Matthew*, τομ. 2, Edinburgh 1991 και D. Hill, *The Gospel of Matthew*, London ⁴1978.

[18] Την διαδικασία αναφέρει ο Λουκάς στις Πράξεις κατά την επίσκεψη του Παύλου στη συναγωγή της Αντιόχειας της Πισιδίας· «*Παρεγένοντο εἰς Ἀντιόχειαν τῆς Πισιδίας, καὶ εἰσελθόντες εἰς τὴν συναγωγὴν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐκάθισαν. μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν ἀπέστειλαν οἱ ἀρχισυνάγωγοι πρὸς αὐτοὺς λέγοντες· ἄνδρες ἀδελφοί, εἰ ἔστι λόγος ἐν ὑμῖν παρακλήσεως πρὸς τὸν λαόν, λέγετε. ἀναστὰς δὲ Παῦλος καὶ κατασείσας τῇ χειρὶ εἶπεν*» (Πράξ. 13,14-16).

[19] Ὅπως τονίζει ο H. Conzelmann, *Acts of the Apostles*, σελ. 135, η βραχύτητα της παραμονής του Παύλου στη Θεσσαλονίκη δεν ταιριάζει με τις πληροφορίες της Α΄ Θεσσαλονικεῖς και Φιλ. 4,9.

[20] Την άποψη ότι ο Παύλος παρέμεινε μόνο τρεις εβδομάδες στη Θεσσαλονίκη υποστήριξαν οι E. Schurer, «Die siebentagige Woche», *ZNW* 6 (1906), 1 εξ. E. Preuschen, *Die Apostlegeschichte*, Tübingen 1913, σελ. 105. Th. Zahn, *Die Apostlegeschichte des Lucas*, τόμ 2, Leipzig 1921, σελ.587. Ο τελευταίος μάλιστα υποστηρίζει ότι ο Παύλος τα βράδια εργαζόταν (Α΄ Θεσ. 2,9), γιατί την ημέρα δίδασκε στη συναγωγή.

[21] Πρβλ. Ιω. Δ. Καραβιδοπούλου, «Απόστολου Παύλου Α΄ και Β΄ προς Θεσσαλονικεῖς επιστολές: Οι απαρχές της χριστιανικής γραμματείας», στο *Μελέτες ερμηνείας και θεολογίας της Καινής Διαθήκης*, ΒΒ7, Θεσσαλονίκη 1990, σελ. 285.

<https://bit.ly/2CSyMsa>